

مقایسه همگرایی هویت ملی و قومی در شهرهای کرمانشاه، سرپل ذهاب، صحنه و پاوه

(صفحات ۶۹ تا ۹۴)

مریم رویین تن^۱ * ژیلا مشهدی میقانی^۲ * مریم یارمحمد توسکی^۳

پذیرش: ۹۸/۰۳/۲۱

دریافت: ۹۸/۰۲/۰۳

چکیده

هویت قومی و ملی امری طبیعی و ثابت نیستی که پایه‌های مشخص و تغییرناپذیری داشته باشد بلکه پدیداری است که گذشته از عناصر عینی و آفاقی، در تجربه‌های مشترک و خاطرات و تصورات جمعی مردم ریشه دارد. وجود احساس تعارض یا همسازی بین هویت ملی و هویت قومی نقش مؤثری در چگونگی پیگیری حق تعیین سرنوشت و سرانجام همبستگی ملی دارد. این پژوهش به بررسی و مقایسه همگرایی هویت قومی و ملی در شهرهای کرمانشاه، سرپل ذهاب، صحنه و پاوه می‌پردازد. روش پژوهش، پیمایشی و ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه است. روایی و پایایی با اعتبار صوری و آلفای کرونباخ ۷۴ درصد حاصل شد. جامعه آماری پژوهش را جوانان ۱۵-۲۹ ساله تشکیل می‌دهد. حجم نمونه چهار شهر، کرمانشاه ۳۸۳، سرپل ذهاب ۳۷۸، صحنه ۳۷۵ و پاوه ۳۷۴ نفر از طریق فرمول کوکران و با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای انتخاب شدند. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون تی مستقل و تحلیل واریانس استفاده شده و داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS تحلیل شده است. نتایج نشان می‌دهد مقایسه همگرایی هویت ملی و قومی بین جوانان شهرهای کرمانشاه، سرپل ذهاب، پاوه و صحنه با یکدیگر تفاوت معناداری ندارد و میانگین‌ها دارای مقادیر متفاوت و معناداری با یکدیگر نیستند و سطح معناداری نیز برابر با ۹۶ درصد گزارش شده که از سطح بحرانی ۰.۰۵ درصد بزرگ‌تر است.

واژگان کلیدی: همگرایی، هویت، هویت ملی، هویت قومی، همبستگی ملی.

۱. دانشجوی دکتری گروه جامعه‌شناسی اقتصادی و توسعه، واحد اراک، دانشگاه آزاد اسلامی، اراک، ایران؛

Maryam.rointan13@gmail.com

۲. استادیار، گروه جامعه‌شناسی، واحد اراک، دانشگاه آزاد اسلامی، اراک، ایران؛ (نویسنده مسئول) A-mashhadi@iau-arak.ac.ir

ytm1340@yahoo.com

۳. استادیار، گروه جامعه‌شناسی، واحد اراک، دانشگاه آزاد اسلامی، اراک، ایران؛

مقدمه

هویت ملی و قومی، مانند دیگر پدیده‌های اجتماعی، مقوله‌ای تاریخی است که در سیر حوادث و مشی وقایع تاریخی پدیدار می‌شود، رشد می‌کند، دگرگون می‌شود و معانی گوناگون و متفاوتی پیدا می‌کند. درباره هر قوم یا ملت، در هر دوره، مجموعه‌ای از چند عامل اهمیت می‌یابد و سیر حوادث و مشی وقایع تاریخی، آن را دگرگون می‌کند. هویت قومی و ملی امر طبیعی و ثابتی نیست که پایه‌های مشخص و تغییرناپذیری داشته باشد بلکه پدیداری است که گذشته از عناصر عینی و آفاقی، در تجربه‌های مشترک، خاطرات و تصورات جمعی مردم ریشه دارد؛ در دوره‌ی تاریخی معینی ابداع می‌شود، خاطرات تاریخی در ارتباط با آن شکل می‌گیرد یا خاطرات فراموش شده درخصوص آن احیا می‌شود، قباله تاریخی برایش ثبت می‌شود و در سالگردها و سال روزها به حیاتش ادامه می‌دهد. هویت قومی که از دوران پیش از تاریخ، همچنان تداوم داشته است، در احساس تعلق به طایفه، تیره، قبیله، قوم و ایل ریشه دارد. در واقع، این احساس بسیار قدیمی قومیت و ایلیت را می‌توان از عناصر تاریخی هویت ملی در عصر جدید دانست. اما هویت ملی با هویت قومی بستگی‌هایی دارد، از پدیدارهای تاریخی عصر جدید است این مسئله در جریان تأسیس دولت‌های ملی در دو قرن گذشته در سراسر جهان شکل گرفته است (اشرف، ۱۳۹۵: ۱۹-۱۸). شرایط و زمینه‌های ساختاری، طبیعی و جغرافیایی و تنوع فرهنگی و قومی در کشور ما و فرآیند جهانی‌شدن و بین‌المللی‌گرایی و تحولات سیاسی در جوامع پیرامونی، به‌ویژه بعد از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی و اشغال دو کشور عراق و عربستان و تهدیدات مکرر دولت‌های بزرگ فرامنطقه‌ای، نیز موجب طرح دغدغه‌ها و نگرانی‌های فزاینده‌ای از سوی مدیران ارشد و تحلیلگران مسائل اجتماعی، فرهنگی و سیاسی درخصوص مسائل قومی، یکپارچگی سرزمینی و اتحاد ملی در ایران شده است (حاجیانی، ۱۳۸۷: ۱۴۴). پیدایش انواع خشونت و اختلافات قومی و افزایش وفاداری قومی و زبانی در جهان، به‌ویژه در خاورمیانه محسوس است. مدیریت اختلافات قومی، افزایش هویت ملی، تحقق وحدت ملی در چارچوب احساس تعلق، همبستگی و وفاداری اقوام و قشرهای مختلف به سرزمین، تاریخ، فرهنگ، ملت و دولت و ایجاد اجماع عمومی در

مسائل کلان سیاسی و اجتماعی ایجاب می‌کند که میزان هویت قومی و ملی جوانان مورد توجه قرار گیرد (مسعودنیا و دیگران، ۱۳۹۳). در تاریخ ایران و مناطق گوناگونش کشمکش‌های قومی بر سر زبان یا نژاد، آداب و رسوم محلی وجود نداشته و برعکس بر سر اقتدار سیاسی یا تعلقات مذهبی و طایفه‌ای نزاع درمی‌گرفته است (احمدی، ۱۳۹۰: ۱۲۰). هویت ملی در واقع شناسنامه فرهنگی، ارزشی و وجودی هر کشوری است. هیچ ملتی حتی تازه و نوپیداد و بدون تاریخی طولانی، از داشتن هویت ملی بی‌نیاز نیست، چراکه هویت ملی بزرگ‌ترین عامل ایجاد وفاق اجتماعی و استواری ارکان جامعه است. در حقیقت می‌توان گفت وجود یک جامعه و کشور بستگی تام به وجود هویت ملی دارد و تضعیف آن در هر جامعه‌ای نتیجه‌ای جز انحلال جامعه را در پی نخواهد داشت. در حقیقت هویت ملی زیربنای تمامی انواع هویت‌های دیگر محسوب می‌شود، چراکه شکل‌گیری تمامی اقسام هویت‌های دیگر، تحت تاثیر آن است (شمشیری، ۱۳۸۷: ۴۱). گروه قومی، ملت و دولت مجموعه‌ای از پدیده‌های مرتبط ولی مجزا هستند که در اغلب موارد از یکدیگر تمیز داده نمی‌شوند. گروه قومی و ملت، اغلب مترادف قلمداد می‌شوند و دولت و ملت هم معمولاً به جای یکدیگر به کار می‌روند. این کاربرد و جایگزینی، نه تنها با واقعیت همخوانی ندارد؛ بلکه از لحاظ منطقی هم به نتیجه نادرست می‌انجامد که گروه قومی با دولت برابر است. در عالم واقع، همه گروه‌های قومی ملت نیستند، بلکه برخی از آن‌ها ملت هستند. همچنین همه‌ی گروه‌های قومی یا ملت‌ها دارای دولت یا خواهان دولت نیستند، بلکه برخی از آن‌ها این ویژگی را دارند (گل محمدی، ۱۳۹۳: ۱۷۳-۱۷۴). از منظر کیملیکا تنوع فرهنگی ناشی از وجود اقلیت‌های قومی و ملی است. اقلیت‌های ملی، گروه‌هایی است که جوامعی را با، فرهنگ و زبان و نهادهایشان، متمرکز در سرزمین مشخصی، شکل داده‌اند و شکل‌گیری این گروه‌ها قبل از شکل‌گیری دولت بزرگ‌تر در این سرزمین بوده است (Kymlicka, 1998). هویت ملی، بالاترین سطح هویت جمعی است که رابطه انسان را با کشورش نشان می‌دهد هویت ملی، فرآیند پاسخگویی آگاهانه یک ملت به پرسش‌هایی از خود است؛ مانند اینکه چه کسی بوده و چه هست، خاستگاه اصلی و دائمی‌اش کجاست، دارای چه فرهنگ و تمدنی بوده و چه نقشی در توسعه تمدن جهانی داشته و امروز چه جایگاه سیاسی، اقتصادی و فرهنگی در نظام

جهانی دارد و بالاخره ارزش‌های مهم از هویت تاریخی او تا چه حد در تحقق اهداف اجتماعی، سیاسی و فرهنگی جامعه موردنظر، کارساز خواهد بود (یوسفی، ۱۳۸۰). بنابراین اهمیت هویت ملی از آنجا ناشی می‌شود که به سرزمین، تاریخ و فرهنگ خاص، ارتباط پیدا می‌کند. یک فرد، تنها دارای یک وطن و سرزمین است و به آن احساس تعلق می‌کند و نه بیشتر. در درون این سرزمین است که نژادها، اقوام، طوایف و ادیان و فرقه‌های گوناگون به سر می‌برند (احمدی، ۱۳۹۰: ۷۲). قومیت، یک هویت جمعی است. این از نظر عاطفی و شناختی برای فرد، قابل توجه است و توسط خود و دیگران نسبت داده می‌شود و در مورد احساس تعلق است (westin, 2010:11). اگرچه واژه قومیت واژه جدیدی است، حس خویشاوندی، همبستگی گروهی و فرهنگ مشترکی که این واژه بدان اشاره دارد، قدمتی به اندازه تاریخ بشری دارد (مرشدی زاد، ۱۳۸۴: ۱۱). هویت قومی مجموعه خاصی از عوامل عینی و ذهنی فرهنگی، اجتماعی، عقیدتی و نفسانی است که در یک گروه انسانی متجلی می‌شود و آن را نسبت به دیگر گروه‌ها متمایز می‌سازد، به این دلیل که این هویت باید با واقعیت همان گروه منطبق باشد (الطائی، ۱۳۹۶). در عصر حاضر، در جوامع فرهنگ‌های قومی گوناگونی وجود دارد، ایران هم از تنوع قومی و خرده فرهنگ‌های قومی برخوردار است؛ بنابراین یکی از مسائل مهم در جامعه ایران، چگونگی شرایط حاکم بر قومیت‌ها است. اکنون جامعه ایران که در حال تجربه فرآیند توسعه است، مراحل انتقالی‌اش را طی می‌کند و بیش از گذشته در معرض چالش و بحران‌های مختلف از جمله بحران هویت قرار دارد (میرمحمدی، ۱۳۸۳). قومیت، امری ازلی نیست. با این حال، بسته به موقعیت، ممکن است هویتی اولیه باشد که این امر آن را از این‌که بنا به موقعیت انعطاف‌پذیر باشد محروم نمی‌سازد (جنکینز، 2012). از موضوعات مهم در همگرایی بین هویت‌ها و به‌خصوص نوع نگرش به هویت ملی، نگرش گروه قومی به مقوله هویت ملی است؛ چراکه هویت ملی یکی از عناصر و پیش‌شرط‌های ضروری وحدت ملی است. به عبارت دیگر وجود احساس تعارض یا همسازی بین هویت ملی و هویت قومی نقش مؤثری در چگونگی پیگیری حق تعیین سرنوشت و سرانجام همبستگی ملی دارد (قاسمی و همکاران، ۱۳۹۰: ۵۹). جامعه کردهای ایران به لحاظ تاریخی و زبانی دارای وجوه مشترک فراوانی می‌باشد اما مانند

هر جامعه دیگری دارای تمایزها و تفاوت‌هایی در درون خود نیز است. یکی از این جنبه‌ها که از قضا در ایران امروز (از نظر سیاسی و فرهنگی) مهم به‌شمار می‌آید تفاوت‌های مذهبی است. دین اکثر کردها، اسلام و دین اسلام، دارای دو مذهب شیعه و سنی است و این دو از نظر اجتماعی و سیاسی، دارای تفاوت‌ها و اختلافات تاریخی مشخصی هستند. (وان بروین سن، ۱۳۸۳: ۲۱). یکی دیگر از تفاوت‌ها، تفاوت‌های زبانی است. بین مناطق مختلف استان کرمانشاه از نظر زبانی نیز تفاوت‌هایی وجود دارد. با توجه به مطالب بیان شده این تحقیق در پی پاسخگویی به این سؤالات است که آیا در بین جوانان شهرهای کرمانشاه، سرپل ذهاب، پاوه و صحنه همگرایی وجود دارد؟ میزان همگرایی در کدام یک از شهرها بیشتر و در کدام یک، کمتر است؟

۱. ادبیات پژوهش

۱-۱- ادبیات تجربی

بعضی از پژوهش‌هایی که در زمینه موضوع این پژوهش انجام شده است، در اینجا ارایه می‌شود. حاجیانی (۱۳۸۷) در پژوهشی به بررسی «نسبت هویت ملی با هویت قومی در میان اقوام ایرانی» پرداخته است. نتایج تحقیق وی نشان می‌دهد که هویت قومی و هویت ملی هر دو در میان اقوام ایرانی، قوت و برجستگی دارند و میان آن‌ها رابطه تعارض آمیز و قطبی وجود ندارد. همچنین می‌توان گفت میان ابعاد فرهنگی و اجتماعی هویت قومی و ابعاد فرهنگی (و تا حدودی اجتماعی) هویت ملی رابطه مثبت و قوی برقرار است؛ اما ابعاد سیاسی این دو نوع هویت، رابطه منفی با یکدیگر دارند. قاسمی و همکاران (۱۳۹۰) در مقاله‌ای با عنوان همسازی هویت ملی و قومی در ایران و رویکرد اقوام ایرانی به وحدت ملی و حق تعیین سرنوشت پرداخته‌اند. نتایج آنان نشان می‌دهد که نگرش اقوام ایرانی به هویت ملی، نگرشی مثبت و رابطه هویت قومی و ملی مبنی بر همسازی و عدم تعارض است. گروه‌های قومی در ایران به دلیل تبار مشترک و سابقه طولانی همزیستی، به یکدیگر وابسته بوده و در کنار هم، یک کل واحد را تشکیل داده و حق تعیین سرنوشت را پیوسته درون مرزهای فرهنگی، جغرافیایی و سیاسی ایران جستجو کرده‌اند. بنابر دلایل یاد شده تجزیه‌طلبی بین اقوام ایرانی، جایگاه چندانی ندارد. امیر کافی و حاجیانی (۱۳۹۲) در مقاله‌ای با عنوان نسبت هویت قومی و ملی در

جامعه چند قومیتی ایران بررسی و مفایسه سه رهیافت نظری، پرداخته‌اند. نتایج تحلیل ثانویه در این تحقیق نشان می‌دهد، هر دو هویت قومی و ملی در میان اقوام ایرانی برجسته است و رابطه دو متغیر مذکور مثبت و احساس تعلق به قومیت و دل‌بستگی به ملیت در میان اقوام شش‌گانه مورد مطالعه (ترکمن، آذری، بلوچ، عرب، لر و کرد) بالاست. مسعودنیا و همکاران (۱۳۹۳) در پژوهشی به بررسی رابطه هویت ملی و هویت قومی در میان دانشجویان کرد، ترک، لر و فارس دانشگاه تهران در سال ۹۲-۱۳۹۳ و تأثیر متغیرهای زمینه‌ای بر آن پرداخته‌اند. یافته‌ها نشان می‌دهد رابطه معکوس و متضادی میان هویت ملی و قومی وجود ندارد و رابطه‌ای مثبت و هم‌افزا برقرار است. همچنین تحلیل تأثیر متغیرهای زمینه‌ای بر هویت ملی و قومی نشان می‌دهد که جنسیت، نوع رشته تحصیلی و سطح تحصیلات، بیشترین تأثیر را بر هویت ملی داشته و نوع مذهب بیشترین واریانس را از هویت قومی دانشجویان، پیش‌بینی کرده است. نقدی و احمدی (۱۳۹۲) مقاله‌ای با عنوان بررسی جامعه‌شناختی میزان همگرایی قومیت‌های (فارس، ترک و لر) استان همدان بررسی کرده‌اند. ازجمله مهم‌ترین نتایج این تحقیق، شناخت مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار بر همگرایی قومی بوده است که شامل این موارد است: میزان سرمایه اجتماعی، میزان پذیرش اصول شهروندی، میزان رضایتمندی از زندگی، میزان مشارکت در امور اجتماعی و سیاسی، سن، وضعیت فرهنگی و ارتباطی افراد، میزان احساس محرومیت نسبی و میزان دسترسی به رسانه‌های ارتباطی و عدم ارتباط بین وضعیت تأهل، وضعیت اشتغال و خاستگاه اجتماعی افراد با میزان همگرایی قومی آنان اما سه متغیر جنسیت، وضعیت اشتغال و خاستگاه اجتماعی ارتباط معناداری با میزان همگرایی قومی از خود نشان نداده است. بنابراین سه فرضیه اصلی مربوط به متغیرهای وضعیت فرهنگی و ارتباطی، پذیرش اصول شهروندی و محرومیت نسبی و احساس آن تأیید شدند، مهم‌ترین متغیر اثرگذار این تحقیق میزان سرمایه اجتماعی و پذیرش اصول شهروندی است. رضائیان و همکاران (۱۳۹۸) مقاله‌ای با عنوان مطالعه جامعه‌شناختی حوزه‌های هم‌گرایی و واگرایی هویت ملی و هویت قومی (مطالعه موردی: قوم لک) بررسی کرده‌اند. نتایج نشان می‌دهد قوم لک چهار بعد هویت اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و قوم‌مداری دارد و افراد مورد مطالعه به برجستگی بعد اجتماعی هویت قومی تمایل دارند درخصوص بررسی رابطه بین هویت قومی و هویت

ملی بین ابعاد مختلف هویت قومی و هویت ملی به‌استثنای بعد سیاسی و قوم‌مداری، هماهنگی و همگرایی وجود دارد. به عبارتی ابعاد اجتماعی و فرهنگی هویت قومی و هویت ملی در حوزه همگرایی و هماهنگی و احساس محرومیت و قوم‌مداری در حوزه واگرایی و عدم هماهنگی با هویت ملی قرار گرفته‌اند. مقایسه میانگین دو متغیر هویت قومی و هویت ملی نشان می‌دهد که بین مردمان لک گرایش به هویت ملی قوی‌تر از گرایش به هویت قومی است. پلوس^۱ (۲۰۰۵) در مقاله‌ای با عنوان ساخت قومیت جهانی شده، هویت قومی مهاجران از هند به هنگ‌کنگ را بررسی کرده است به نظر پلوس، جهانی شدن هویت قومی را انعطاف‌پذیر می‌کند، زیرا فرآیند جهانی شدن نظرات مردم درباره خودشان را تغییر می‌دهد. به نظر محقق، این مسئله، یعنی ساخت قومیت، یک راهبرد برای کسب سرمایه فرهنگی است که افراد از این سرمایه برای کسب دسترسی به منابع، استفاده می‌کنند. هواچن^۲ و همکاران (۲۰۱۲) در پژوهشی با عنوان هویت قومی و آرزوهای شغلی دانشجویان نخبه تایوان در عصر جهانی شدن تلاش کرده‌اند تا میزان هویت قومی دانش‌آموزان نخبه در مقاطع تحصیلی بالا را در دبیرستان شناسایی کنند و همچنین آرزوهای شغلی و میزان درگیر شدن آن‌ها در فعالیت‌های فرهنگی و سنتی جامعه بسنجند. نتایج این تحقیق اطلاعاتی را در این زمینه ارائه کرده است که چگونه اشتغال به فعالیت‌هایی خاص ممکن است بر فرآیند هویت‌یابی قومی افراد تأثیر بگذارد. ادریس^۳ و همکاران (۲۰۱۲) در مقاله‌ای با عنوان نقش آموزش در شکل‌دهی به هویت ملی جوانان نشان داده‌اند که آموزش و تحصیلات در شکل‌گیری هویت ملی سهمیم هستند. این تحقیق به گونه‌ای جزئی‌تر به تأثیر این تحصیلات بر هویت ملی در میان گروه‌های قومی پرداخته است. یان چائو^۴ (۲۰۲۰) در پژوهش رویکردهای دولت برای مدیریت تنوع قومی در میانمار و مالزی: میراث بریتانیا، ناسیونالیسم پس از استعمار و موضوعات معاصر پرداخته است. نتایج با بررسی و مقایسه رویکردهای دولت در مورد تنوع قومی دو مستعمره سابق انگلیس در جنوب شرقی آسیا میانمار و مالزی نشان

- 1- Pluss
- 2- Huu Chen
- 3- Idris
- 4- Yan chao

می‌دهد که در هر دو کشور، شباهت کلیدی این است که دولت در سیاست‌های خود از گروه قومی غالب طرفداری کرده است. تا حدودی، پروژه‌های ملی‌سازی هم در میانمار و هم در مالزی به ایجاد حس هویت ملی بین جمعیت‌های مربوطه، موفق شده‌اند. این هویت مبتنی بر گروه قومی غالب است و نتوانسته است سلطه کامل را بدست آورد و دائماً مورد اعتراض گروه‌های اقلیت قرار گرفته است.

به طور کلی، مطالعات موجود درباره هویت ملی و قومی، به صورت کمی و کیفی بررسی شده است. مرور این تحقیقات می‌تواند محقق را از روند انجام پژوهش‌های دیگران و کمیت و کیفیت آن‌ها آگاه سازد. در این پژوهش به بررسی مقایسه همگرایی هویت ملی و قومی پرداخته شده است. با توجه به اینکه ساختار شهرهای مورد مطالعه، همگون نیستند و تاکنون در این خصوص پژوهشی انجام نشده است، تحقیق حاضر در صدد است شهرهای کرمانشاه، سرپل ذهاب، صحنه و پاوه را از نظر همگرایی هویت ملی و قومی با توجه به متغیرهای جنسیت، تحصیلات و سن، مقایسه و بررسی کند.

۲-۱- ادبیات نظری

هویت ملی و هویت قومی مفاهیمی چندبعدی به شمار می‌روند که از دیدگاه‌های مختلفی به آنها پرداخته شده است. کثرت نظریه‌ها گویای این حقیقت است که اندیشمندان از جنبه‌های گوناگون تمایل دارند مسئله هویت، هویت ملی و هویت قومی را در قالب یک مسئله عمده اجتماعی مورد توجه قرار دهند. در مدل غیرخطی^۱ اعتقاد بر این است که تقویت هویت قومی لزوماً به تضعیف هویت و انسجام ملی منجر نمی‌شود و یا تقویت هویت ملی در گروه تضعیف هویت قومی نیست، بلکه می‌توان در عین حالی که هویت ملی را در یک جامعه تقویت نمود افراد از هویت قومی بالایی نیز برخوردار باشند، حتی این امکان وجود دارد که هویت ملی و قومی فرد به‌طور هم‌زمان قوی و یا تضعیف باشد (phiney, 2007:501). به نظر طرفداران کنش متقابل نمادین جامعه‌پذیری فرایندی است پویا، که به مردم اجازه شکوفایی فکر و گسترش شیوه‌های انسانی را می‌دهد. علاوه بر این جامعه‌پذیری تنها یک فرآیند یک‌بعدی نیست که کنشگر اطلاعات را دریافت کند بلکه فرآیند پویایی است که کنشگر اطلاعات مورد نیاز خود را تطبیق و تغییر

1- Non Linear Model

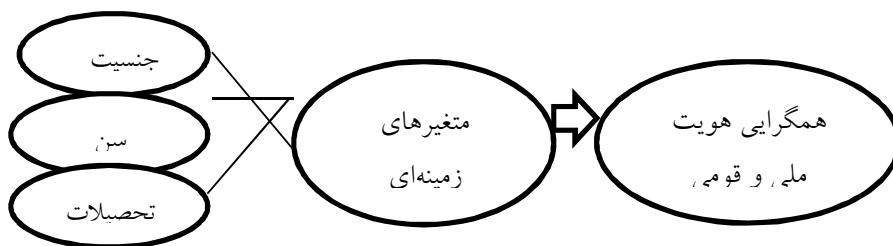
می‌دهد (ریترز، ۱۳۸۲). کنش متقابل به منزله اعمال هر فرد در گذشت زمان در موقعیت‌های خاص است که در خلال آن جوامع ساخته می‌شود و افراد نیز متحول می‌شوند (آزاد، ۱۳۸۱: ۲۳۹). چندبعدی بودن هویت ایرانی و تعامل در اجزای آن، بر اساس نظریه کنش متقابل نمادین قابل تفسیر است: «بر مبنای نظریه کنش متقابل نمادین، وجود تنوع در هویت و چندضلعی بودن آن، قابل توجیه و تبیین است. در واقع این نظریه تمهیدات لازم را برای پذیرش واقعیت هویت ترکیبی فراهم می‌سازد؛ زیرا بر این نکته تأکید دارد که خود، ماهیتی بازدارد و افراد بر اساس مواضع و پایگاه‌های اجتماعی متنوع خود و نیز فرایندهای جامعه‌پذیری، می‌توانند وجوه متعددی از شاکله هویتی خود ایجاد کنند و میان آن‌ها سازگاری به وجود آورند. بر اساس این نظریه، کنشگران می‌توانند بین ابعاد مختلف هویتی خود تعادل برقرار کنند. بر این نکته نیز باید تأکید کرد که هویت جمعی تحت تأثیر ساخت قدرت و نظام فرهنگی (به‌ویژه رسانه) شکل می‌گیرد؛ بنابراین هویت جمعی، ماهیتی ترکیبی دارد و نوع ترکیب آن در جامعه ایران به شکل چندبعدی نزدیک است. همچنین باید اضافه کرد که میان این ابعاد، هماهنگی، تعامل و تعادل وجود دارد؛ هر چند این فرض مانع از آن نیست که افراد در هر موقعیت خاص و در جریان عمل جاری خود؛ هویتی معین را به‌طور مقطعی فرابخوانند» (صدیق سروستانی و حاجیانی، ۱۳۸۷: ۳۹). خود در دیدگاه مید^۱ می‌تواند با گسترش و توسعه سازمان‌یافتگی جامعه به خود منطقه‌ای یا آنچه مید خود ملی (هویت ملی) یا خودآگاهی ملی می‌نامد تبدیل شود (تنهایی، ۱۳۹۱: ۱۰۳). به طور عمده تکیه‌گاه نظریات سازگاری و در هم آمیختگی هویت قومی و ملی، هم سو با رویکرد کنش متقابل نمادین بر این ایده استوار است که افراد هم‌زمان می‌توانند در هویت‌های چندگانه و ترکیبی حضور داشته باشند. نظریه پردازان کنش متقابل نمادین اساساً «خود» افراد را ترکیبی و متشکل از چند هویت مجزا تعریف می‌کند که در اثر تعاملات متقابل اجتماعی به‌صورت پایگاه درونی در افراد شکل گرفته است و لزوماً در تضاد و تعارض با یکدیگر قرار ندارند. اگرچه این مسئله به این معنا نیست که تعهد فرد به همه‌ی آن‌ها یکسان است (صدیق سروستانی و حاجیانی، ۱۳۸۷). درنهایت هویت ملی و قومی در پنج بعد شامل دلبستگی به سرزمین ملی و قومی، همگرایی زبان و ادبیات ملی و قومی،

1- mead

مقایسه همگرایی هویت ملی و قومی در شهرهای کرمانشاه، سرپل ذهاب، صحنه و پاوه.....

همگرایی فرهنگ تاریخ ملی و قومی، همگرایی دینی و همگرایی سیاسی تعریف شد.

مدل نظری تحقیق:

شکل (۱)

فرضیه‌های تحقیق: بر اساس پیشینه تحقیق و همچنین مبانی نظری می‌توان فرضیه‌های زیر را ارائه داد:

به نظر می‌رسد میزان همگرایی هویت ملی و قومی جوانان کرمانشاه، سرپل ذهاب، پاوه و صحنه تفاوت معناداری وجود دارد.

به نظر میزان همگرایی هویت ملی و قومی زنان و مردان تفاوت معناداری وجود دارد.

به نظر می‌رسد میزان همگرایی هویت ملی و قومی با تحصیلات رابطه وجود دارد.

۳. روش تحقیق

این تحقیق با توجه به هدف آن، نوع تحقیق کاربردی محسوب می‌شود و برای انجام این تحقیق از روش پیمایش استفاده شده است. جامعه آماری شامل کلیه جوانان ۱۵-۲۹ ساله ساکن در استان کرمانشاه و سه شهرستان سرپل ذهاب، صحنه و پاوه می‌باشد. در این پژوهش از روش نمونه‌گیری چندمرحله‌ای استفاده شده است با توجه به ماهیت موضوع پژوهش، نمونه آماری به تعداد ۱۵۱۰ نفر در چهار شهر کرمانشاه ۳۸۳، صحنه ۳۷۵، پاوه ۳۷۴ و سرپل ذهاب ۳۷۸ با استفاده از فرمول کوکران انتخاب شدند و بازه زمانی آن در شش ماهه دوم ۹۸ بوده است.

جهت جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شده است. پرسشنامه براساس مقیاس لیکرت (کاملاً موافق تا کاملاً مخالف) تنظیم و سؤالات آن‌ها نوع بسته و

پنج گزینه‌ای است. برای تحلیل اطلاعات به دست آمده از نرم افزار SPSS21 استفاده شده است. متغیرهای وابسته این پژوهش «هویت ملی» و «هویت قومی» است. متغیر هویت ملی با ۱۸ گویه و متغیر هویت قومی با ۱۲ گویه سنجیده شده‌اند. برای بررسی اعتبار پرسشنامه از روایی صوری و پایایی استفاده شده است. روایی صوری است بدین معنا که تعدادی از متخصصان و صاحب نظران کلیت آن را در جهت پاسخگویی به هدف اصلی تحقیق تأیید نموده‌اند. به منظور سنجش پایایی از تکنیک ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده است، یافته‌ها در این زمینه نشان می‌دهد که آلفای کرونباخ ۰/۷۴ بوده است که این امر نشان از پایداری درونی بالا میان گویه‌ها دارد. در این زمینه، برای تحلیل داده‌ها از آزمون تی نمونه‌های مستقل و تحلیل واریانس استفاده شده است.

جدول ۱: نتایج آزمون آلفای کرونباخ متغیرهای تحقیق

مقدار آلفا	متغیر مورد بررسی
۰/۷۶	همگرایی فرهنگ تاریخ ملی و قومی
۰/۷۳	همگرایی زبان و ادبیات ملی و قومی
۰/۷۴	همگرایی دینی
۰/۷۲	همگرایی سیاسی
۰/۷۷	همگرایی وابستگی به سرزمین ملی و قومی
۰/۷۴	پایایی کل

با توجه به مقدار آلفا در متغیرهای فوق چون این مقدار از سطح ۰/۷۰ بالاتر می‌باشد، نشان می‌دهد که گویه‌های ابزار تحقیق (پرسشنامه) از همبستگی درونی بالایی برخوردارند این امر بیانگر آن است که: ابزار این پژوهش (پرسشنامه) از پایایی مناسبی برخوردار بوده و آن چرا که در صدد سنجش آن بوده‌ایم را سنجیده است.

۴. تحلیل تجربی

جدول ۲: آمار توصیفی پاسخگویان مرتبط با جنسیت، تحصیلات، شغل و قومیت

درصد فراوانی				فروانی				متغیر	
سرپل ذهاب	پاوه	صحنه	کرمانشاه	سرپل ذهاب	پاوه	صحنه	کرمانشاه	جنسیت	زن
۵۳	۵۰	۵۳	۵۰	۲۰۲	۱۹۰	۲۰۰	۱۹۵		

مقایسه همگرایی هویت ملی و قومی در شهرهای کرمانشاه، سرپل ذهاب، صحنه و پاوه.....

۴۶	۴۹	۴۶	۴۹	۱۷۶	۱۸۴	۱۷۵	۱۸۸	مرد	
۹	۲۲	۲۰	۲	۳۵	۸۳	۷۵	۱۰	زیر دیپلم	تحصیلات
۱۳	۱۶	۱۶	۷	۵۲	۶۱	۶۰	۳۰	دیپلم	
۲۴	۲۳	۲۵	۱۸.۳	۹۲	۸۸	۹۷	۷۰	فوق دیپلم	
۳۰	۲۴	۲۸	۴۲	۱۱۵	۹۰	۱۰۶	۱۶۱	لیسانس	
۲۲	۱۳	۹	۲۹	۸۴	۵۲	۳۷	۱۱۲	فوق لیسانس و بالا تر	
۱۹	۲۱	۲۸	۴۳	۷۳	۸۱	۱۰۸	۱۶۵	کارمند دولت	
۱۲	۱۲	۱۸	۲۳	۴۷	۴۶	۷۰	۸۸	کارمند بخش خصوصی	
۱۶	۱۴	۱۲	۵	۶۲	۵۵	۴۸	۱۹	خانه دار	
۹	۱۷	۱۶	۵	۳۷	۶۵	۶۳	۲۰	بیکار	
۱۳	۸	۱۲	۴	۴۹	۳۳	۴۶	۱۸	کارگر	
۲۹	۲۵	۱۰	۱۹	۱۱۰	۹۴	۴۰	۷۳	آزاد	
۷	۰	۲۱	۵۷	۲۷	۰	۸۰	۲۲۰	فارس	قومیت
۹۲	۱۰۰	۷۳	۲۴	۳۵۱	۳۷۴	۲۷۴	۹۵	کرد	
۰	۰	۵	۱۷	۰	۰	۲۱	۶۸	لک	

همان گونه که در جدول آمار توصیفی شماره ۲ مشاهده می شود، توزیع فراوانی جنسیت پاسخگویان در این پژوهش حاکی از آن است که: ۸۴۲ نفر معادل ۵۵ درصد از پاسخگویان مرد و ۶۶۸ نفر معادل ۴۴ درصد زن بوده اند. توزیع فراوانی میزان تحصیلات پاسخگویان در این پژوهش حاکی از آن است که: ۱۲۰ نفر معادل ۷ درصد از پاسخگویان میزان تحصیلات خود را زیر دیپلم، ۱۸۳ نفر معادل ۱۲ درصد دیپلم، ۳۹۱ نفر معادل ۲۵ درصد فوق دیپلم، ۵۴۷ نفر معادل ۳۶ درصد لیسانس و ۲۶۹ نفر معادل ۱۷ درصد نیز میزان تحصیلات خود را فوق لیسانس و بالاتر گزارش نموده اند. توزیع فراوانی

شغل پاسخگویان در این پژوهش حاکی از آن است که: ۳۷۵ نفر معادل ۲۴ درصد از پاسخگویان شغل خود را کارمند دولت، ۳۱۳ نفر معادل ۲۰ درصد کارمند بخش خصوصی، ۱۵۲ نفر معادل ۱۰ درصد خانه‌دار، ۹۸ نفر معادل ۶ درصد بیکار، ۱۴۰ نفر معادل ۹ درصد کارگر و ۴۳۲ نفر معادل ۲۸ درصد نیز شغل خود را آزاد گزارش نموده‌اند. توزیع فراوانی قومیت پاسخگویان در این پژوهش حاکی از آن است که: ۵۴۱ نفر معادل ۳۵ درصد از پاسخگویان قومیت خود را فارس، ۸۸۳ نفر معادل ۵۸ درصد کرد و ۸۶ نفر معادل ۵ درصد نیز قومیت خود را لک گزارش نموده‌اند.

جدول ۳: توزیع پاسخگویان برحسب گویه‌های فرهنگ تاریخ ملی و قومی

انحراف معیار				میانگین				گویه‌های فرهنگ تاریخ ملی و قومی
سریل ذهاب	پاوه	صحنه	کرمانشاه	سریل ذهاب	پاوه	صحنه	کرمانشاه	
۰.۲۱	۰.۴	۰.۹	۰.۴۹	۳.۸	۳	۳.۷	۳	مراسم سنتی دوست دارم و تمام سعی خود را برای برگزاری آن می‌کنم
۰.۵۹	۰.۷	۰.۴	۰.۵۸	۳.۳	۳.۱	۳.۶	۳	هر فرد ایرانی باید با تاریخ ایران آشنایی داشته باشد
۰.۵۰	۰.۶۳	۰.۹	۰.۳۷	۳.۴	۳.۱	۳.۵	۳	گاهی اوقات از زندگی بین مردم ایران احساس ناراحتی می‌کنم
۰.۶۳	۰.۵۰	۰.۷	۰.۴۷	۳.۹	۳.۸	۳.۰	۳	به‌عنوان شهروند ایرانی خیلی به فرهنگ کشورم افتخار می‌کنم
۰.۷۱	۰.۶	۰.۹	۰.۶۹	۳.۹	۳.۸	۳.۹	۳	آداب و رسوم کردی در مراسم عروسی‌ها و جشن‌ها رعایت شود
۰.۷۵	۰.۴	۰.۲	۰.۷۳	۳.۰	۳.۸	۳.۳	۳	من پوشیدن لباس کردی را افتخار می‌دانم
۰.۷۰	۰.۸	۰.۷	۰.۴۶	۳.۸	۳.۶	۳.۴	۳	پسران و دختران برای مدرسه رفتن از پوشاک سنتی کردی استفاده نمایند
۰.۴۱	۰.۹	۰.۵	۰.۳۰	۳.۳	۳.۳	۳.۷	۳	کردها لازم نیست نام بچه‌های خود را فقط از میان نام‌های کردی انتخاب کنند

جدول ۳ که به یافته‌های توصیفی این پژوهش اختصاص دارد شامل آماره‌های پراکندگی مرکزی (میانگین و انحراف معیار) از مؤلفه‌ای همگرایی فرهنگ تاریخ ملی و قومی می‌باشد. با توجه به آماره‌های پراکندگی به‌دست آمده در جدول شماره ۳ میانگین اکتسابی همگرایی فرهنگ تاریخ ملی و قومی در شهرهای کرمانشاه ۳.۵۳، صحنه ۳.۷۱، پاوه ۳.۷۶ و سرپل ذهاب ۳.۷۵ گزارش شده است. با توجه به آماره‌های فوق بیشترین تا کمترین میانگین در مؤلفه‌های متغیر همگرایی فرهنگ تاریخ ملی و قومی به ترتیب اختصاص دارد به: شهر پاوه، سرپل ذهاب، صحنه و کرمانشاه اختصاص دارد.

جدول ۴: توزیع پاسخگویان برحسب گویه‌های زبان و ادبیات قومی و ملی

انحراف معیار				میانگین				گویه‌های زبان و ادبیات قومی و ملی
سرپل ذهاب	پاوه	صحنه	کرمانشاه	سرپل ذهاب	پاوه	صحنه	کرمانشاه	
۰/۲۱	۰/۵۵	۰/۶۹	۰/۳۸	۳/۷۹	۳/۸۸	۳/۹۹	۳/۳۳	صحبت کردن به زبان کردی برای من در اولویت قرار داد
۰/۳۹	۰/۶۴	۰/۴۹	۰/۳۹	۳/۷۷	۳/۵۹	۳/۷۹	۳/۵۸	حافظ، مولوی، سعدی و فردوسی شعر گفته‌اند به‌غیر از فارسی‌ها، کردها نیز به وجود آن‌ها افتخار می‌کنند
۰/۴۸	۰/۴۹	۰/۵۸	۰/۵۷	۳/۹۳	۳/۷۱	۳/۶۲	۳/۷۵	ضرورتی ندارد در یک کشور چند قومی مثل ایران، زبان فارسی، زبان رسمی ایرانیان باشد
۰/۶۹	۰/۷۱	۰/۶۳	۰/۴۵	۳/۴۹	۳/۹۲	۳/۸۲	۳/۹۲	به شاهنامه‌خوانی و ضرب‌المثل‌های ایرانی علاقه دارم

۰/۷۱	۰/۶۹	۰/۴۷	۰/۴۳	۳/۶۸	۳/۹۱	۳/۸۷	۳/۶۷	من به زبان مادری ام (کردی) عشق می‌ورزم
۰/۲۰	۰/۳۳	۰/۵۰	۰/۲۸	۳/۸۲	۳/۴۵	۳/۵۶	۳/۴۲	کردها در خانه باید با فرزندان خود فارسی صحبت کنند
۰/۴۶	۰/۴۰	۰/۳۹	۰/۴۴	۳/۷۳	۳/۷۹	۳/۸۳	۳/۳۴	در مناطق کردنشین، زبان کردی باید از کلاس اول و در کنار زبان رسمی (فارسی) تدریس شود
۰/۶۸	۰/۶۵	۰/۴۷	۰/۷۱	۳/۶۶	۳/۳۷	۳/۲۹	۳/۹۰	یادگیری زبان کردی از زبان فارسی واجب تر است
۰/۵۹	۰/۸۱	۰/۷۰	۰/۶۹	۳/۴۲	۳/۳۸	۳/۴۴	۳/۶۰	صحبت کردن به زبان کردی در مکان‌ها عمومی موجه‌تر

جدول شماره ۴ که به یافته‌های توصیفی این پژوهش اختصاص دارد شامل آماره‌های پراکنده مرکزی (میانگین و انحراف معیار) از مؤلفه‌های همگرایی زبان و ادبیات ملی و قومی می‌باشد. با توجه به آماره‌های پراکنده به دست آمده در جدول شماره ۴ میانگین اکتسابی همگرایی زبان و ادبیات ملی و قومی در شهرهای کرمانشاه ۳۰۶۱، صحنه ۳۰۶۹، پاوه ۳۰۶۶ و سرپل ذهاب ۳۰۶۹ گزارش شده است. با توجه به آماره‌های فوق بیشترین تا کمترین میانگین در مؤلفه‌های متغیر همگرایی زبان و ادبیات ملی و قومی به ترتیب به: شهر صحنه، پاوه و سرپل ذهاب و کرمانشاه اختصاص دارد.

جدول ۵: توزیع پاسخگویان برحسب گویه‌های دینی در

شهرهای کرمانشاه، صحنه، پاوه و سرپل ذهاب

انحراف معیار				میانگین				گویه‌های دینی
سرپل ذهاب	پاوه	صحنه	کرمانشاه	سرپل ذهاب	پاوه	صحنه	کرمانشاه	
۰/۴۹	۰/۵۹	۰/۴۸	۰/۵۸	۳/۵۶	۳/۶۹	۳/۶۴	۳/۵۸	از لحاظ اعتقادی خود را به سنت‌ها و آداب رسوم مذهبی معتقد می‌دانم

مقایسه همگرایی هویت ملی و قومی در شهرهای کرمانشاه، سرپل ذهاب، صحنه و پاوه.....

۰/۳۹	۰/۳۸	۰/۳۰	۰/۳۹	۳/۳۹	۳/۷۷	۳/۸۲	۳/۶۷	در مراسم‌های مذهبی شرکت می‌کنم
۰/۲۸	۰/۴۹	۰/۴۹	۰/۷۳	۳/۸۰	۳/۸۳	۳/۷۱	۳/۶۰	زیارت امکان‌متمبرکه جایگاه خاصی در زندگی من دارد
۰/۱۴	۰/۳۴	۰/۳۷	۰/۶۶	۳/۹۸	۳/۶۷	۳/۶۰	۳/۸۳	اعتقاد به شریعت و قانون الهی می‌تواند در حل مسائل زندگی ما تأثیرگذار باشد
۰/۵۸	۰/۴۷	۰/۴۴	۰/۵۵	۳/۴۹	۳/۵۸	۳/۴۷	۳/۵۰	نذر و صدقه آثار و برکات زیادی در زندگی من دارد

جدول شماره ۵ که به یافته‌های توصیفی این پژوهش اختصاص دارد شامل آماره‌های پراکندگی مرکزی (میانگین و انحراف معیار) از مؤلفه‌ای همگرایی دینی می‌باشد. با توجه به آماره‌های پراکندگی به‌دست آمده در جدول شماره ۵ میانگین اکتسابی همگرایی دینی در شهرهای کرمانشاه ۳.۶۴، صحنه ۳.۶۴، پاوه ۳.۷۰ و سرپل ذهاب ۳.۶۴ از حد متوسط جامعه بیشتر گزارش شده است. با توجه به آماره‌های فوق بیشترین تا کمترین میانگین در مؤلفه‌های متغیر همگرایی دینی به ترتیب به: شهر پاوه، صحنه، کرمانشاه و سرپل ذهاب اختصاص دارد.

جدول ۶: توزیع پاسخگویان بر حسب گویه‌های سیاسی

انحراف معیار				میانگین				گویه‌های سیاسی
سرپل ذهاب	پاوه	صحنه	کرمانشاه	سرپل ذهاب	پاوه	صحنه	کرمانشاه	
۰/۵۵	۰/۲۶	۰/۳۹	۰/۴۲	۳/۲۹	۳/۵۳	۳/۶۶	۳/۶۹	منافع کشورم برای من در اولویت قرار دارد حتی اگر با سیاست‌های حکومتی موافق نباشم

۰/۴۳	۰/۷۱	۰/۵۰	۰/۴۷	۳/۴۳	۳/۴۷	۳/۳۸	۳/۸۳	وحدت و یکپارچگی مردم ایران در هر شرایطی ضرورت دارد
۰/۷۰	۰/۵۸	۰/۴۴	۰/۳۸	۳/۲۴	۳/۴۰	۳/۴۵	۳/۷۴	قانون اساسی کشورمان حقوق اقوام از جمله کردها را به رسمیت شناخته است

جدول ۶ که به یافته‌های توصیفی این پژوهش اختصاص دارد شامل آماره‌های پراکندگی مرکزی (میانگین و انحراف معیار) از مؤلفه‌های همگرایی سیاسی می‌باشد. با توجه به آماره‌های پراکندگی به دست آمده در جدول شماره ۶ میانگین اکتسابی همگرایی سیاسی در شهرهای کرمانشاه ۳.۷۵، صحنه ۳.۴۹، پاوه ۳.۴۹ و سرپل ذهاب ۳.۳۲ گزارش شده است. با توجه به آماره‌های فوق بیشترین تا کمترین میانگین در مؤلفه‌های متغیر همگرایی سیاسی به ترتیب به: شهر کرمانشاه، صحنه، پاوه و سرپل ذهاب اختصاص دارد.

جدول ۷: توزیع پاسخگویان بر حسب گویه‌های همگرایی دلبستگی به سرزمین ملی و قومی

انحراف معیار				میانگین				گویه‌های دلبستگی به سرزمین ملی و قومی
سرپل ذهاب	پاوه	صحنه	کرمانشاه	سرپل ذهاب	پاوه	صحنه	کرمانشاه	
۰/۶۵	۰/۴۹	۰/۴۶	۰/۲۱	۳/۲۶	۳/۴۱	۳/۷۴	۳/۵۷	دوست داشتم در کشوری به جز ایران متولد شده بودم.
۰/۳۶	۰/۶۴	۰/۶۹	۰/۲۸	۳/۷۴	۳/۵۶	۳/۶۳	۳/۵۰	دفاع از سرزمین ایران، یک وظیفه ملی برای هر ایرانی است و حاضرم جانم را برای کشورم فدا کنم.
۰/۶۹	۰/۵۸	۰/۴۹	۰/۳۵	۳/۴۹	۳/۹۳	۳/۸۲	۳/۵۵	زمانی که به هر دلیلی به کشور یا هم‌میهن‌انم توهین شود ناراحت می‌شود.
۰/۳۹	۰/۲۹	۰/۳۳	۰/۲۹	۳/۳۹	۳/۳۷	۳/۶۷	۳/۹۲	در برخورد با مردمان دیگر کشورها احساس خوبی ندارم.

مقایسه همگرایی هویت ملی و قومی در شهرهای کرمانشاه، سرپل ذهاب، صحنه و پاوه.....

۰/۴۵	۰/۴۷	۰/۵۵	۰/۲۰	۳/۷۰	۳/۸۵	۳/۸۸	۳/۶۷	معرفی و تکریم از مفاخر فرهنگی گردد باید در دستور کار صدا و سیما قرار بگیرد.
۰/۴۹	۰/۶۳	۰/۶۷	۰/۳۳	۳/۶۹	۳/۶۹	۳/۵۳	۳/۲۵	باید آموزش زبان کردی از مقطع ابتدایی در اولویت برنامه‌ها باشد.
۰/۷۴	۰/۴۰	۰/۵۲	۰/۴۸	۳/۸۰	۳/۷۷	۳/۹۰	۳/۹۳	باید در رسانه‌های استانی و ملی به آداب و رسوم کردها توجه شود.
۰/۶۸	۰/۶۸	۰/۷۱	۰/۴۱	۳/۴۰	۳/۵۹	۳/۷۵	۳/۷۵	فکر می‌کنم کردها حق دارند خودشان بر مناطق کردنشین حکومت کنند.
۰/۴۷	۰/۴۹	۰/۶۹	۰/۵۱	۳/۶۹	۳/۷۰	۳/۶۳	۳/۱۷	کردهای سرمایه‌دار لازم است ابتدا در مناطق کردنشین سرمایه‌گذاری کنند.
۰/۳۳	۰/۶۷	۰/۷۱	۰/۲۱	۳/۸۴	۳/۷۸	۳/۸۰	۳/۴۲	کردها چون یک قوم هستند، باید خود برای امور سیاسی خودشان تصمیم‌گیری کنند.
۰/۵۴	۰/۵۵	۰/۶۰	۰/۴۹	۳/۷۹	۳/۸۳	۳/۵۶	۳/۶۷	کردها میهن و سرزمینی دارند و باید از آن دفاع کنند.
۰/۷۱	۰/۲۷	۰/۴۴	۰/۴۴	۳/۷۱	۳/۶۹	۳/۳۲	۳/۵۸	پست‌ها و مسئولیت‌های سیاسی در مناطق کردنشین (استانداری، فرمانداری و...) به صورت عادلانه در اختیار کردها قرار می‌گیرد.

با توجه به آمارهای پراکنده به دست آمده در جدول شماره ۷ میانگین اکتسابی همگرایی همگرایی دلبستگی به سرزمین ملی و قومی در شهرهای کرمانشاه ۳/۵۷، صحنه ۳/۶۸، پاوه ۳/۶۸ و سرپل ذهاب ۳/۶۲ گزارش شده است. با توجه به آمارهای فوق بیشترین تا کمترین میانگین در مؤلفه‌های متغیر، همگرایی دلبستگی به سرزمین ملی و قومی به ترتیب به شهر صحنه با پاوه، سرپل ذهاب و کرمانشاه اختصاص دارد.

۵. یافته‌های استنباطی

در این بخش از تحقیق به بررسی فرضیه‌ها پرداخته می‌شود. آزمون فرضیه اول: به نظر می‌رسد میزان همگرایی هویت ملی و قومی جوانان کرمانشاه، سرپل ذهاب، پاوه و صحنه تفاوت معناداری وجود دارد. جدول ۸: آزمون تحلیل واریانس برای بررسی مقایسه میانگین متغیر همگرایی هویت قومی و

هویت ملی با توجه به سن جوانان

نتیجه آزمون	سطح معناداری	مقدار F	میانگین	تعداد	متغیر	
عدم تفاوت معنادار	۰.۹۶	۰.۰۸	۳.۵۰	۳۸۳	کرمانشاه	همگرایی هویت قومی و هویت ملی
			۳.۵۱	۳۷۸	سرپل ذهاب	
			۳.۵۵	۳۷۴	پاوه	
			۳.۵۸	۳۷۵	صحنه	

با توجه به آزمون فوق اختلاف دیده شده بین جوانان شهرهای کرمانشاه، سرپل ذهاب، پاوه و صحنه به متغیر همگرایی هویت قومی و هویت ملی، مشاهده شده است که میانگین‌ها دارای مقادیر متفاوت و معناداری با یکدیگر نبوده و سطح معناداری نیز برابر با ۰.۹۶ درصد گزارش شده که از سطح بحرانی ۰.۰۵ درصد بزرگ‌تر گزارش شده است، پس می‌توان استنباط نمود که میزان همگرایی هویت قومی و ملی جوانان کرمانشاه، سرپل ذهاب، پاوه و صحنه با یکدیگر دارای تفاوت معناداری نمی‌باشد. آزمون فرضیه دوم: به نظر می‌رسد در میزان همگرایی هویت ملی قومی زنان و مردان تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول ۹: آزمون تی نمونه‌های مستقل برای بررسی مقایسه میانگین متغیر همگرایی هویت

قومی و هویت ملی با توجه به جنسیت پاسخگویان

نتیجه آزمون	سطح	مقدار T	میانگین	تعداد	متغیر	
عدم تفاوت معنادار	۰.۹۲	۰.۰۹	۳.۵۲	۸۴۲	مرد	همگرایی هویت
			۳.۵۳	۶۸۸	زن	

با توجه به آزمون فوق اختلاف دیده شده در بین مردان و زنان به متغیر همگرایی هویت قومی و هویت ملی، مشاهده شده است که میانگین‌ها دارای مقادیر متفاوتی و

مقایسه همگرایی هویت ملی و قومی در شهرهای کرمانشاه، سرپل ذهاب، صحنه و پاوه.....

معناداری با یکدیگر نبوده و سطح معناداری نیز برابر با ۰.۹۲ گزارش شده که از سطح بحرانی ۰.۰۵ بزرگ تر گزارش شده است، پس می توان استنباط نمود که میزان همگرایی هویت قومی و ملی مردان و زنان با یکدیگر دارای تفاوت معناداری نمی باشد. آزمون فرضیه سوم: به نظر می رسد میزان همگرایی هویت ملی و قومی با تحصیلات رابطه وجود دارد

جدول ۱۰: آزمون تحلیل واریانس بررسی مقایسه میانگین متغیر همگرایی هویت قومی و

هویت ملی با توجه به میزان تحصیلات

نتیجه آزمون	سطح معناداری	مقدار F	میانگین	تعداد	متغیر	
عدم تفاوت معنادار	۰.۸۹	۰.۲۷	۳.۷۱	۱۲۰	زیر دیپلم	همگرایی هویت قومی و هویت ملی
			۳.۶۴	۱۸۳	دیپلم	
			۳.۶۹	۳۹۱	فوق دیپلم	
			۳.۷۳	۵۴۷	لیسانس	
			۳.۷۵	۲۶۹	فوق لیسانس و بالاتر	

با توجه به آزمون فوق اختلاف دیده شده بین میزان تحصیلات پاسخگویان به متغیر همگرایی هویت قومی و هویت ملی، مشاهده شده است که میانگین ها دارای مقادیر متفاوتی و معناداری با یکدیگر نبوده و سطح معناداری نیز برابر با ۰.۸۹ درصد گزارش شده که از سطح بحرانی ۰.۰۵ درصد بزرگ تر گزارش شده است، پس می توان استنباط نمود که میزان هم گرایی هویت قومی و ملی پاسخگویان در درجات مختلف تحصیلی با یکدیگر تفاوت معناداری ندارد.

نتیجه گیری

شناخت چگونگی روابط بین هویت قومی و هویت ملی، برای توسعه و سیاست گذاری های کلان کشور، امری بسیار ضروری است. محققان در دهه های اخیر، به طور خاص، توجه خاصی به این موضوع داشتند. عدم همگرایی میان این هویت ها باعث می شود که کنشگر، فرآیند جامعه پذیری متناقضی را تجربه نماید و همگرایی دچار مشکل گردد. در جوامعی که از قومیت های مختلف تشکیل شده اند، هنگامی که همگرایی میان

این فرهنگ‌ها وجود نداشته باشد، به تدریج با مشکل تعارض و تضاد فرهنگ رسمی و فرهنگ‌های منطقه‌ای مواجه می‌شویم. همگرایی هویت قومی با هویت ملی، یکی از مهم‌ترین عوامل حیات دولت‌های کنونی است که به واسطه آن، هویت هر ملتی تکوین و تداوم می‌یابد. این تحقیق به دلیل متفاوت بودن بافت شهر از نظر قومیت متفاوت است؛ به همین دلیل محقق، این شهرها را بررسی کرده است. هویت ملی و قومی در پنج بعد، شامل دلبستگی به سرزمین ملی و قومی، همگرایی زبان و ادبیات ملی و قومی، همگرایی فرهنگ تاریخ ملی و قومی، همگرایی دینی و همگرایی سیاسی بررسی شده است که میانگین اکتسابی همگرایی پنج بعد در شهرهای مورد نظر از حد متوسط جامعه بیشتر گزارش شده است.

در تحقیق حاضر، تأثیر متغیرهای زمینه‌ای بر میزان همگرایی هویت ملی و قومی در استان کرمانشاه و سه شهرستان سرپل ذهاب، صحنه و پاوه، آزموده شد که متغیرهای سن، جنسیت و تحصیلات، تفاوت معناداری را منعکس نکردند. در نتیجه، متغیرهای زمینه‌ای مورد نظر، تفاوت معناداری با میزان همگرایی هویت ملی و قومی نشان نداده است. در بررسی یافته‌های تحقیق و آزمون فرضیه‌های تحقیق در فرضیه اول به نظر می‌رسد میزان همگرایی هویت ملی و قومی جوانان کرمانشاه، سرپل ذهاب، پاوه و صحنه تفاوت معناداری وجود دارد. در فرضیه دوم به نظر می‌رسد میزان همگرایی هویت ملی و مردان تفاوت معناداری وجود دارد. در فرضیه سوم به نظر می‌رسد میزان همگرایی هویت ملی و قومی با تحصیلات، رابطه وجود دارد. مشاهده شده است که میانگین‌ها دارای مقادیر متفاوتی و معناداری با یکدیگر نیستند. سطح معناداری همگرایی زنان و مردان ۰/۹۲ درصد، میزان همگرایی هویت قومی و ملی پاسخگویان در درجات مختلف تحصیلی ۰/۸۹ درصد و میزان همگرایی هویت ملی و قومی جوانان نیز برابر با ۰/۹۶ درصد گزارش شده که از سطح بحرانی ۰/۰۵ درصد بزرگ‌تر گزارش شده‌اند. پس می‌توان استنباط نمود که میزان همگرایی هویت قومی و ملی مردان و زنان با یکدیگر نشان می‌دهد که تفاوت معناداری ندارند.

میزان همگرایی هویت ملی و قومی جوانان کرمانشاه، سرپل ذهاب، پاوه و صحنه با یکدیگر دارای تفاوت معناداری نیست. میزان همگرایی هویت ملی و قومی با تحصیلات، تفاوت معناداری ندارد. بنابراین با توجه به یافته‌های تحقیق نتیجه می‌شود که متغیرهای مورد بررسی با هویت ملی و قومی، همگرایی دارند.

هویت ملی و هویت قومی هر دو در میان شهرهای مورد نظر استان کرمانشاه باهم قرابت دارند و میان آن‌ها رابطه‌ای مبنی بر همسازی و همگرایی و عدم تضاد و تعارض وجود دارد که با نتایج یافته‌های قاسمی و همکاران (۱۳۹۰) همسو می‌باشد. همچنین می‌توان گفت میان ابعاد فرهنگی و اجتماعی هویت قومی و ابعاد فرهنگی هویت ملی تا حدودی رابطه قوی و مثبت برقرار است. گروه‌های قومی در استان کرمانشاه به دلیل تبار مشترک و سابقه طولانی همزیستی با همدیگر به یکدیگر وابسته بوده و در کنار هم یک محل واحد را تشکیل داده‌اند. اما بیش از هر نظریه دیگری یافته‌های این پژوهش بر مکتب کنش متقابل نمادین منطبق می‌باشد و تحلیل می‌شود چندبعدی بودن هویت ایرانی و تعامل در اجزای آن بر اساس نظریه کنش متقابل نمادین قابل تفسیر است؛ بر مبنای نظریه کنش متقابل نمادین وجود تنوع در هویت و چندضلعی بودن آن قابل توجیه و تبیین است در واقع این نظریه تمهیدات لازم را برای پذیرش واقعیت هویت ترکیبی فراهم می‌سازد چراکه بر این نکته تأکید دارد که خود ماهیتی بازدارد و افراد بر اساس مواضع و پایگاه‌های اجتماعی متنوع خود و نیز فرایندهای جامعه‌پذیری می‌توانند وجوه متعددی از شاکله هویتی خود ایجاد کنند و میان آن‌ها سازگاری به وجود آورند بر اساس این نظریه کنش‌گران می‌توانند بین ابعاد مختلف هویتی خود تعادل برقرار کنند.

مقایسه‌ی هویت ملی و قومی بین شهر کرمانشاه، صحنه، پاوه و سرپل ذهاب مورد بررسی، در سطح یکسانی قرار دارند بنابراین نتایج پژوهش بیانگر این نکته است که متغیرهای هویت قومی و ملی در راستای همدیگر قرار دارند که این نتیجه با یافته‌ی تحقیقات مسعود نیا و همکاران (۱۳۹۳) و امیر کافی و حاجیانی (۱۳۹۲) همسو است. همچنین با تحقیق حاجیانی (۱۳۸۷) و رضائیان و همکاران (۱۳۹۸) در همی ابعاد مختلف هویت قومی و هویت ملی به استثنای بعد سیاسی و قوم داری، هماهنگی و همگرایی وجود دارد. در بررسی هویت ملی و قومی جوانان توجه به دیگر منابع فرهنگی انسجام بخش مانند رسانه‌های ملی یا آموزش مدرن نیز مستلزم توجه ویژه هستند. جامعه آماری در این تحقیق حاضر، جوانان ۱۵ - ۲۹ ساله در شهرهای کرمانشاه، سرپل ذهاب، صحنه و پاوه می‌باشند که طیف وسیعی از جوانان را در برمی‌گرفت از این رو پیشنهاد می‌شود، موضوع تحقیق درخصوص جامعه آماری با سرمایه‌های فرهنگی و اقتصادی متفاوت به صورت مجزا بررسی و انجام شود.

منابع

- آزاد ارمکی، تقی (۱۳۸۱). نظریه‌های جامعه‌شناسی، تهران: سروش.
- احمدی، حمید (۱۳۹۰). قومیت و قوم‌گرایی در ایران، از افسانه تا واقعیت، تهران: پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی.
- اشرف، احمد (۱۳۹۵). هویت ایرانی از دوران باستان تا پایان پهلوی، ترجمه: حمید احمدی، تهران: نشر نی.
- امیر کافی، مهدی، حاجیانی، ابراهیم (۱۳۹۲). «نسبت هویت قومی و ملی در جامعه چند قومیتی ایران: بررسی و مقایسه سه رهیافت نظری»، فصلنامه راهبرد، دوره بیست و دوم، شماره ۶۶، صفحه ۱۴۶-۱۱۷.
- تنهایی، ابوالحسن (۱۳۹۱). بازشناسی تحلیلی نظریه‌های مدرن جامعه‌شناسی: مدرنیته در گذار، تهران: علم.
- جنکینز، ریچارد (۱۳۹۱). هویت اجتماعی، ترجمه تورج یاراحمدی. نشر پردیس دانش.
- حاجیانی، ابراهیم (۱۳۸۷). «نسبت هویت ملی با هویت قومی در میان اقوام ایرانی»، جامعه‌شناسی ایران، دوره نهم، شماره ۴ و ۳، ۱۴۳-۱۶۴.
- رضائیان، علی، وثوقی، منصور، ساروخانی، باقر (۱۳۹۸). «مطالعه جامعه‌شناختی حوزه‌های هم‌گرایی و واگرایی هویت ملی و هویت قومی (مطالعه موردی: قوم لک)»، مطالعات علوم اجتماعی ایران، دوره شانزدهم، شماره ۲، ۱۸-۳۶.
- ریتزر، جورج (۱۳۸۲). نظریه جامعه‌شناسی در دوران معاصر، ترجمه محسن ثلاثی چاپ هفتم، نشر علمی.
- شمشیری، بابک (۱۳۸۷). درآمدی بر هویت ملی، شیراز: انتشارات نوید.
- صدیق سروستانی، رحمت اله، حاجیانی، ابراهیم (۱۳۸۷). «مطالعه تجربی منابع هویت ایران»، فصلنامه مطالعات ملی، سال نهم، شماره ۲، ۵۲-۳۱.

مقایسه همگرایی هویت ملی و قومی در شهرهای کرمانشاه، سرپل ذهاب، صحنه و پاوه.....

- الطائی، علی (۱۳۹۶). بحران هویت قومی در ایران، نشر شادگان، چاپ سوم.
- قاسمی، علی اصغر، خورشیدی، مجید؛ حیدری، حسین (۱۳۹۰). «همسازی هویت ملی و قومی در ایران و رویکرد اقوام ایرانی به وحدت ملی و حق تعیین سرنوشت»، فصلنامه علوم اجتماعی، دوره هجدهم، شماره ۵۵، ۵۷-۹۹.
- کاستلز، مانوئل (۱۳۸۵). عصر اطلاعات، قدرت هویت، ترجمه حسن چاوشیان. تهران: طرح نو.
- گیدنز، آنتونی (۱۳۹۴). تجدد و تشخیص: جامعه و هویت شخصی در عصر جدید، ترجمه: ناصر موفقیان. نشر نی.
- گیدنز، آنتونی (۱۳۸۰). پیامدهای مدرنیته، ترجمه: محسن ثلاثی. تهران: نشر مرکز.
- گل محمدی، احمد (۱۳۹۳). جهانی شدن، فرهنگ، هویت، تهران: نشر نی، چاپ هفتم.
- مرشدی زاد، علی (۱۳۸۴)؛ روشنفکران آذری و هویت ملی و قومی، تهران: نشر مرکز، چاپ دوم.
- میرمحمدی، داوود (۱۳۸۳). گفتارهایی درباره هویت ملی در ایران، نشر تمدن ایرانی (وابسته به موسسه مطالعات ملی)، چاپ اول.
- مسعودنیا، حسین، مهرابی کوشکی، راضیه؛ کیانی، ناهید (۱۳۹۳). «بررسی رابطه هویت ملی و قومی»، فصلنامه مطالعات توسعه اجتماعی فرهنگی، دوره سوم، شماره ۲، دانشگاه اصفهان: ۱۳۹-۱۶۵.
- نقدی، اسداله؛ احمدی، امیدعلی (۱۳۹۲). «بررسی جامعه شناختی میزان همگرایی قومیت‌های (فارس، ترک، لر) استان همدان»، مجله تحلیل اجتماعی، بهار و تابستان ۱۳۹۴، شماره ۶۸، ۱۳۱-۱۵۴.
- وان بروین سن، مارتین (۱۳۸۳). جامعه شناسی مردم کرد، آغا، شیخ و دولت، ساختارهای اجتماعی و سیاسی کردستان، ترجمه ابراهیم یونسی. نشر پانید.

یوسفی، علی (۱۳۸۰). «روابط بین قومی و تأثیر آن بر هویت اقوام در ایران: تحلیلی ثانویه بر داده‌های یک پیمایش ملی»، فصلنامه مطالعات ملی، سال دوم، شماره ۸، ۱۱ تا ۲۴.

Castells, M. (1997). *The power of identity, the information age: Economy, society, and culture, Volume 2*, Oxford: Blackwell Publishers.
Huu Chen, S. & et al. (2012). "Ethnic Identity and Career Aspiration of the Taiwanese Indigenous Students in the Era of Globalization", *Asian Social Science*, N. 8(10), 23-28.

Idris, F, Zaharah H, Azizah Y & Saran K G (2012). The role of education in shaping youth national identity. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 59 (1), 443-450.

Kymlicka, Will (1998). *Multinational Federalism in Canada: Rethinking The Partnership. Policy Options*, PP. 1-9

Pluss, Carolin (2005) , "Constructing Globalized Ethnicity, Migrants From India in Hong Kong" *International Sociology*, June, Vol 20(2). Pp 201-224.

- Phinney, J. S (2007). Conceptualization and Measurement of Ethnic Identity: Current Status and Future Directions. *Journal of Counseling Psychology*, Vol. 54, No. 3, 271-281.

Westin, Charles .Bastos, jose. dahinden, Janine. Gois, pedro (2010). *Identity processes and dynamics in multi-ethnic Europe*, published by:Amsterdam university press.

Yan chao, Ivan (2020). State approaches towards managing ethnic diversity in myanmar and Malaysia:British legacies, postcolonial nationalism and contemporary issues,*Asian Ethnicity*,dol:10.1080.

